

recercat

Edició híbrida
digital-presencial

El Vendrell

del 29 al 31 d'octubre de 2020

16^{es}

Jornades de

cultura i recerca local dels territoris de parla catalana

Per a més
informació:
www.irmu.cat

Imatge: Arxiu Comarcal del Baix Penedès. Fotografia Thomas. (Primera dècada del segle XX).

Projectes Fira Premis Exposicions Activitats Debats Audiovisuals Exposicions
Tallers infantils Presentacions Actualitat Presentacio
Actualitat Conferències Conferències Projectes Fira
Actualitat Conferències Fira Audiovisuals Llibres Tallers Activitats Fira

Organitzen:

INSTITUT RAMON MUNTANER
Fundació privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana

Generalitat de Catalunya
Departament de Cultura

CCEPC
Coordinadora de Centres d'Estudis de Parla Catalana

Ajuntament
del Vendrell

INSTITUT
D'ESTUDIS
PENEDENSES

recercat2020

EL VENDRELL
CAPITAL DE LA CULTURA
CATALANA 2020

Col·laboren:

arxiu
baix
penedès

Federació d'Ateneus
de Catalunya

Grup de Pedra Seca
de Sant Vicenç de Calders

Amb el suport de:

FUNDACIÓ JOSEP IRLA

Capital
de la Cultura
Catalana

Patrocinat per:

Edició digital El Vendrell Jornades Recercat 2020 Del 29 al 31 d'octubre

Carpa digital

Enguany, transformem la carpa en el tercer número

de l'APP que va posar en marxa l'Institut Ramon Muntaner amb motiu de Sant Jordi. El tercer número d'aquesta aplicació inclourà novetats editorials dels centres d'estudis d'entre abril i setembre de 2020; les

presentacions dels pòsters de projectes dels centres d'estudis i d'ateneus; i visites virtuals a les exposicions que s'havien programat per a aquesta edició. També es facilitarà l'enllaç a aquells audiovisuals que estaven programats i que estan disponibles a la xarxa.

No tindrem la possibilitat de retrobar-nos als estands, com fem altres anys, però l'aplicació ens permetrà donar molta més visibilitat a les publicacions, els projectes i les exposicions dels centres d'estudis.

La presentació de l'aplicació i inauguració oficial del Recercat tindrà lloc el dia 30 a les 13 hores a través de les xarxes socials de l'Institut Ramon Muntaner.

Exposicions

20 anys de l'Associació d'Història Rural.

L'Associació d'Història Rural és una entitat que va constituir l'abril del 1999 un grup d'historiadors, professors, arxivers i investigadors interessats en el món agrari, per tal de potenciar la recerca i la difusió d'estudis sobre les societats rurals de totes les èpoques i d'arreu del territori de parla catalana. L'entitat està estretament vinculada al Centre d'Estudis d'Història Rural de la Universitat de Girona i té la seu social a l'Arxiu Històric de Girona.

Ara, amb motiu dels seus primers 20 anys, l'Associació ha presentat una exposició, en la qual es donen a conèixer les seves activitats i tot el treball desenvolupat al llarg d'aquests anys. L'exposició ha estat comissariada per l'actual junta de l'Associació i ha estat dissenyada i produïda per Culturània SL. La mostra, que té un caràcter itinerant, es va inaugurar el passat mes de maig a l'Ecomuseu-Farineria de Castelló d'Empúries. Es compon de cinc àmbits temàtics relacionats amb les funcions i els interessos de l'entitat, en els quals s'apleguen fotografies i textos explicatius. Unes i altres van muntats sobre uns expositors d'originals formes polièdriques de cartró, en què es van desgranant els objectius i la feina feta al llarg d'aquests vint anys com, per exemple, la seva ja important "Biblioteca d'Història Rural" —amb més d'una trentena de llibres publicats—, el butlletí de l'Associació, les sortides culturals per a conèixer elements del patrimoni del país o les convocatòries dels premis Mestall per a treballs d'alumnes de batxillerat.

Exposició produïda per l'Associació d'Història Rural.

Patrimoni contra les cordes.

L'exposició «Patrimoni contra les cordes» és una iniciativa de la Federació d'Instituts d'Estudis del País Valencià (FedinesPV) per donar a conèixer la situació en què es troba algun del nostre patrimoni, i, per tant, per fer-ne denúncia pública. Aquesta iniciativa ha comptat amb la col·laboració de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esports de la Generalitat Valenciana i de l'Institut Ramon Muntaner (IRMU).

Al País Valencià existeix una gran quantitat de patrimoni amenaçat que, per diversos motius, no està sent protegit. Aquest patrimoni, i l'estat en què es troba, és el protagonista de l'exposició, que està concebuda per recórrer el territori amb facilitat i que compta amb un catàleg en forma de fitxes i d'unitats didàctiques per treballar-la amb l'alumnat.

Com que el contingut de l'exposició s'ha fet a partir del material aportat pels centres d'estudis locals i comarcals, la iniciativa també serveix per posar en valor la feina que aquests estan fent arreu del territori, ja que són un primer baluard en la salvaguarda del patrimoni que està «Contra les cordes». Així mateix, en donar una visió ampla i estesa de la nostra riquesa patrimonial, i de les problemàtiques compartides, i de la feina que s'hi fa, també és una exemple de cohesió i treball col·laboratiu.

Exposició produïda per la Federació d'Instituts d'Estudis Comarcals del País Valencià.

La vida i l'obra del músic vendrellenc Benvingut Socias Mercadé (1877-1952).

Benvingut Socias Mercadé (el Vendrell, 1877-1952) fou un destacat concertista, professor de piano, organista i compositor. Va exercir la seva activitat docent a l'Escola Municipal de Música de Barcelona (1898-1903) i arribà a ser catedràtic de piano del Conservatori del Liceu (1919-1935). Va actuar en nombrosos concerts a Barcelona i al Vendrell. Va consolidar la seva carrera de concertista amb gires artístiques per Europa i Amèrica del Nord, on va impartir lliçons de piano al Conservatory de Corning i a l'Institute Musical of Art de Nova York. La seva obra abraça des de composicions religioses fins a sardanes, música de cambra i composicions musicals per acompanyar textos poètics d'autors catalans (mossèn Jacint Verdaguer, Apel·les Mestres, Joan Ramon i Soler).

Aquesta és la primera exposició que se li dedica en la qual es fa una aproximació a la seva figura des de diverses vessants: la formació musical, l'activitat docent, les actuacions al Vendrell i a Barcelona, les gires artístiques per Europa i Amèrica del Nord, les seves amistats, la seva vida a la finca la Plana del Vendrell i les seves relacions amb concertistes d'arreu.

Exposició produïda per: Arxiu Comarcal del Baix Penedès, Amics de l'Orgue del Vendrell.

Industrialització contemporània al Segrià Nord.

Exposició dedicada a la Indústria i el Món Rural al Segrià nord. L'interès pel coneixement de les colònies industrials i fàbriques construïdes des de finals del segle XIX, per aprofitar l'impuls dels salts d'aigua de la séquia de Pinyana, ha crescut sensiblement. Segurament que la fàbrica pionera fou la de la Mata de Pinyana, coneguda com la colònia Serra y Compañia, d'Alguaire, que ja funcionava l'any 1877, segons J. Pleyan de Porta, però fins 1890 no va compta amb l'equipament complet. La segueix en antiguitat la paperera La Leridana, de Pere Alier, a Rosselló, que data de 1886, i la colònia tèxtil d'Alcanís, propietat de Coma y Compañia, també a Rosselló, ja de l'any 1892. Les dues fàbriques d'Alfarràs, la Viladés i la Casals, aquesta darrera al barri d'Andaní, que foren impulsades pel marquès d'Alfarràs, en Joan Desvalls i de Llupià, daten de 1894 i 1897, respectivament. Totes elles tenien en comú que reaprofitaven unes instal·lacions anteriors dedicades a la transformació dels productes del país que venia des de l'edat mitjana. La resposta a la implantació de les fàbriques prop dels cursos d'aigua, la trobem en la cerca d'una alternativa per part de la indústria catalana predominant, la tèxtil del cotó, per l'elevat preu del carbó com a energia, el qual fou substituït per la força de l'aigua, tal com ja es feia en les conques del riu Llobregat i Ter. Posteriorment, entrats al segle XX amb els canvis assolits arran de l'anomenada segona revolució industrial, s'hi incorporà l'ús de l'electricitat, sovint generada en les mateixes factories, i del motor d'explosió.

Exposició produïda pel Patronat Josep Lladonosa d'Alguaire.

Pòsters

Enguany s'han presentat 34 projectes en format pòster proposats per centres d'estudis i ateneus. Com cada any, els pòsters s'editaran i seran enviats als centres perquè els serveixin com a eina de difusió.

Audiovisuals

La tècnica de la pedra seca, patrimoni cultural immaterial.

L'art de la pedra seca ha estat inclòs a la Llista Representativa de Patrimoni Cultural Immateral de la Unesco l'any 2018.

Les construccions de pedra seca constitueixen un dels elements cabdals del patrimoni etnològic del món de la pagesia en bona part dels territoris de parla catalana. La tècnica i el coneixement de la pedra seca consisteix a aixecar qualsevol construcció amb pedres de l'entorn

immediat sense cap material de cohesió, com ara la calç o el guix. D'aquesta manera, s'han erigit cabanes o barraques, masos, marges, cisternes, paravents, carrerades o cabanes, aljubs, basses, escales, ponts, estructures de caça, forns de calç o d'oli de ginebre, etc.

Un nombre important de centres d'estudis han focalitzat part de la seva recerca i activitat d'aquests darrers anys en l'estudi, la divulgació i la preservació de les construccions de pedra seca.

Els audiovisuals que proposem recullen treballs elaborats des de diverses entitats i institucions i ofereix una radiografia de les múltiples recerques i accions de vindicació d'aquest patrimoni que s'estan realitzant.

“L'art de la pedra seca: coneixements i tècniques, patrimoni cultural immaterial de la humanitat” Video de la candidatura de l'art de la pedra seca com a Patrimoni de la Humanitat per la Unesco (Prod. Fundació el Solà, 2018).

“Els cavallers de la pedra rodona” (Real. Jordi Guillemot; Centre Excursionista de Castellar, 2013).

“Fundació el Solà. Vintè aniversari 1999-2019” (Fundació el Solà, 2019).

“Restauració de barraques de pedra seca”, de Núria Repiso (TN Produccions per a Penedès TV, 2019).

“La pedra seca al Vendrell” (Grup de Pedra Seca de Sant Vicenç de Calders, 2020).

Publicacions

Es presentarà una mostra de les publicacions editades des dels centres d'estudis entre els mesos d'abril i setembre de 2020. En tots els casos es mostrarà la portada i es podrà accedir a la fitxa tècnica i en alguns casos els autors o representats del centre d'estudis responsable en faran la presentació.

Presentacions

A través de la plataforma: zoom

Dijous, 29 d'octubre

17.30 a 19.00 h.

“Protocol de suport als arxius d'entitats i associacions culturals”.

Presentació a càrrec de:

Enric Cobo Barri, Servei de Coordinació de la Xarxa d'Arxius Comarcals.

Xavier Pedrals Costa, Arxiu Comarcal del Berguedà.

Daniel Vilarrúbias Cuadras, Arxiu Comarcal del Pla d'Urgell.

Marcos Yáñez Navarro, Direcció General de Cultura Popular i Associacionisme Cultural.

Dissabte, 31 d'octubre

10.30 a 12.00 h.

“Patrimoni a debat: reflexions des de la societat civil”.

Espai conduït per les Comissions Cíviques del Patrimoni del Baix Llobregat i les Terres de l'Ebre. Es tracta d'un espai de debat i reflexió amb l'objectiu de fer una aproximació al patrimoni des dels centres d'estudis sobre la base dels casos que han treballat les dues comissions cíviques constituïdes actualment, la presència d'experts i les aportacions dels assistents. El títol d'enguany es: **Memòria de l'abandonament. Com el patrimoni abandonat ens ajuda a entendre el passat i a projectar-nos cap al futur. Pot el patrimoni ser un element de desenvolupament sostenible per revertir el despoblament?**

La taula pretén abordar les potencialitats de l'estudi de l'abandonament i del patrimoni cultural i material que hi ha

associat a un territori per a revertir el fenomen del despoblament que molts territoris pateixen actualment. La proposta de taula rodona està vinculada amb el projecte de recerca “Els pobles abandonats. Una herència universal per al coneixement i desenvolupament del territori”.

Xavier Casanovas. President de RehabiMed.

Íngrid Castanyé. Historiadora de l'art i investigadora en formació a la Universitat de Girona.

Albert López. Coordinador del Projecte Patrimoni del Programa d'Extensió Universitària de la Universitat Jaume I de Castelló.

Moderarà: **Íngrid Bertomeu**. Antropòloga d'Íncita Cultura i membre del grup de recerca UNESCOCOMED Càtedra de Diàleg Intercultural a la Mediterrània.

12.30 a 14.00 h.

“Mosaic Recercat: presentació de projectes”

Institut d'Estudis Empordanesos. *La fundació de la parròquia de Santa M. de Castelló d'Empúries*. Presentació a càrrec d'Anna Maria Puig Griessenberger.

Centre d'Estudis Canetencs. *Estudi, inventarització i digitalització del fons Alegret-Xiqués de Canet de Mar*. Presentació a càrrec de Francesc Rodríguez Santos.

Centre d'Estudis de Gavà. *La dansa popular a Gavà durant el segle XX*. Presentació a càrrec de Raül Puga.

Institut d'Estudis Penedesencs. *Estudi i documentació dels tocs de campana a la vegueria del Penedès*. Presentació a càrrec de Maite Hernández Sahagún.

Carrutxa. *Il·luminar abans de l'electricitat*. Presentació a càrrec de Raquel Ferret.

Moderarà: **Núria Sauch**.

L'acte es tancarà amb l'espectacle:

Palmira Jaquetti, un cant a la vida

Dona poetessa, folklorista, compositora i traductora catalana. A partir de textos autobiogràfics, peces literàries, fragments de les missions de l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya i d'escrits de la mateixa Palmira, es fa una lectura dramatitzada amb veu de Susanna Barranco i acompanyada al piano amb Pau Sastre per ensenyar una cara poc coneguda de l'escriptora, una dona apassionada, reflexiva combativa i culta que va contribuir a millorar el nivell cultural de Catalunya.

Lliurament dels Premis recercat2020 Presencial

Divendres, 30 d'octubre - 18.30 a 20.00 h.

Lloc: Auditori de l'Espai Tívoli del Vendrell (retransmès en directe).

El lliurament dels premis serà presidit per l'Honorable Sra. **Àngels Ponsa**, consellera de Cultura de la Generalitat de Catalunya. L'acompanyaran la Sr. **Silvia Vaquero** (regidora d'Educació i Cultura de l'Ajuntament del Vendrell) i el Sr. **Josep Santemases** (president de la CCEPC i vicepresident segon de l'Institut Ramon Muntaner).

(Aforament limitat. És obligatori formalitzar la inscripció.)

Acte de presentació del segell de correus dedicat al Vendrell

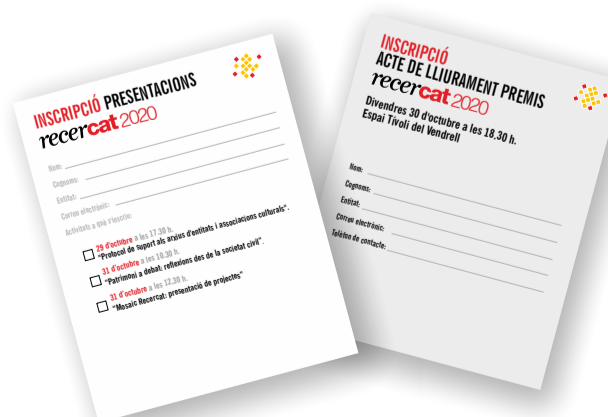
Divendres, 30 d'octubre a les 12 h.

Plaça Vella, davant de l'ajuntament.

Presentació del segell de correus (programa tu sello) dedicat al Vendrell.

A càrrec de Josep Anton Plans, cap de la Secció de Filatèlia, Numismàtica i Col·leccionisme de l'Institut d'Estudis Penedesencs, de l'Alcalde del Vendrell Il·m. Sr. Kenneth Martínez, i de Nativitat Castejón directora de l'Arxiu Comarcal del Baix Penedès.

Si desitgeu participar en les presentacions a través de la plataforma Zoom o presenciar l'acte de lliurament dels Premis Recercat, empleneu les inscripcions (al document adjunt **INSCRIPCIONS_RECERCAT_2020_PRESENCIAL.PDF**) i envieu-les a: merce@irmu.org. També podeu trucar al 977 401 757.

Per a més informació:
www.irmu.cat

INSTITUT RAMON MUNTANER
Fundació privada dels Centres d'Estudis de Parla Catalana